

transiens, non potest secum deferre bona quæ in priori tenebat, sive immobilia, sive mobilia, uteusilia; libros, &c. quocumque modo acqui-sita: v. n. 1118.

1114 Excipienda tamen sunt manuscripta Religi- si, ut Conciones, lectiones, & similia, quia sunt partus intellectus; de illis enim potest dis-pone, e ad libitum, sive donando, sive secum ferendo. Diana p. 1. tr. 6. cum aliis; quod est verum, etiam pro Fratribus Minoribus; ex Decl. Clem. VII. quam refert Coriolanus p. 2. de Cas. ref. casu 8. num. 19.

Q U A E R E S VI.

1115 An Religiosus obligetur ad restitutionem? Respondeo, quod licet non possit dici obli-gatus obligatione proprie dicta, in quan-tum revera nihil habet proprium, cum omni dominio, & jure per professionem sit spoliatus, & restitutio sit facienda de proprio; potest tamen esse obligatus obligatione improprie dicta. Pelliz. de Monial. c. 4. n. 74. & Com. nam onus restitutionis in casibus, quibus Iesa est justitia commutativa, & jus alterius, est de jure natu-rali, ex illo principio naturae reddendi unicuique quod suum est. Unde Religiosus, qui jus alterius lasit, tenetur omni meliori modo, quo potest, illud refarcire; v. n. 1126.

1116 Si habet igitur redditus, seu peculium ad proprios usus, tenetur ex illis aliquid detra-here, & restituere. Quod si ea non habeat, vo-lunt aliqui eum teneri magis laborare, aut ali-qua ex sibi concessis minus necessaria detrahe-re, vel ab amicis procurare, & sic restituere. At hæc (ait Pelliz.) sunt magis consulenda, quæm præcipienda, quia sunt duriora.

1117 Religiosus, si rem sine licentia, seu Su-periore nolente, rem sibi donatam acceptavit, tenetur illam Monasterio restituere, non dan-ti: ex illo vulgato principio, Quidquid Mon-a-chus acquirit, Monasterio acquirit. Cap. Statui-mus 18. qas. 1. Eò maxime quia Superior in ta-li caþ illam acceptare censetur; solum enim est renuens pro Religioso, minime potest præ-sumi renuens pro Monasterio, cui regulariter numquam necessitas deest, cuique res illa po-test prodeesse, & non obesse.

1118 Quod si dans non dedisset absolutè, sed sub expressa, aut tacita conditione, quod res illa caderet in usum ipsius Religiosi, retento apud se dominio, tunc res est restituenda danti, quia à se dominium non abdicavit. Pelliz. cit.

Q U A E R E S VII.

1119 An Monasterium teneatur solvere debita à suo Religioso contracta?

R Espondeo, quod vel hæc debita fuerunt contracta ante professionem, vel post.

SI ANTE PROFESSIONEM,

1120 Tunc, si Monasterium habet bona ab illo pariter ante professionem delata, tenetur ejus debita solvere; juxta vires bonorum ab illo delatorum; quia bona delata non erant libera, sed creditoribus obligata, & successor bonorum adstringitur debitis ejus cui succedit.

1121 Quod si isti Religioso post professionem perveniet legatum, donatio, aut hereditas, non teneri Monasterium ex illis satisfacere Religiosi creditoribus, tenent Castropol. tom. 3. tr. 16. d. 3. Tambur. in Decr. lib. 8. tral. 4. c. 1. §. 1. num. 12. Hoc probat ex communi & certo prin-cipio, quod bona, quæ post professionem à Religioso acquiruntur, non acquiruntur immediate Religioso, & mediae Monasterio; sed imme-diatè Monasterio acquiruntur, quoniam Religiosus per votum paupertatis est spoliatus omni do-minio, ejusque est incapax; & quia creditores nullum habent jus in Monasterium, sequitur, quod Monasterium nullo pacto teneatur recen-sita debita solvere ex dictis bonis post professio-nem Religiosi acquisitis.

1122 Id tamen Castropol. & Tamb. tenent cum hæsitatione: quia sententia Sanchez, quod teneantur ex dictis bonis solvere, est com-munis, in quantum per professionem non fuit derrogatum jus creditorum in bona omnia, quæ Religioni obvenire possunt ratione personæ obligata.

1123 An autem talis Religiosus sit obligatus laborare, concionari, &c. & Monasterium te-neatur solvere ex pecuniis à Religioso proprio labore, concione, &c. acquisitis, Castropol. tom. 3. tr. 16. d. 5. p. 7. §. n. 8. negat; quia per professionem cessit bonis, & debita extinxit.

SI POST PROFESSIONEM

1124 Debta contracta fuerunt ex delicto, v. g. furto, damnificatione, aut alia iniustitia; tunc tenetur Religiosus, aut Monasterium rem restituere, si extet; aut id, in quo factus est ditior, si non extet.

1125 Monasterium, si nihil extet, nec sit inde in aliquo tactum ditius, ad nihil tenetur, quia Religiosus se habet ut filius familias, cuius delicto non tenetur pater.

1126 Ipse vero Religiosus tenetur restituere aliquid detrahendo ex peculio, & aliis ad suos

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

119

uos usus concessis, ut in num. 1115. ad differen-tiam ejus, qui debita ante professionem contra-xit; quia ille per professionem cessit debitibus, sic que debita extinxit, & purgavit: non sic iste.

1127 Sed Superior potest talē restitutio-nem impediē, si sit facienda extero; minimè si sit facienda ipsi Monasterio, cui sit facta la-xio. Ratio primi; quia id, quod Religiosus pro restitutio[n]e facienda de peculio subtrahit, est sub dominio Monasterii, adeoque potest illud à se nolle abdicare, & ita justè restitutio[n]em im-pedire. Ratio secundi; quia Superior tenetur iuri Monasterii indemnitatē curare; nisi ra-tionabilis causa obstet.

1128 Si debita fuerunt contracta ex contra-etu. Tunc si contractus fuit initus legitimè no-mine Monasterii, videlicet de assensu, & li-entia Superioris, & Capituli, tenetur qui-dem Monasterium solvere.

1129 Si autem Religiosus contractum initit non nomine Monasterii, licet de licentia Su-perioris, ad nihil tenetur Monasterium; quia pater non tenetur stare contractibus filii, ex l. 1. §. cum impubere, ff. de peculio. Et licen-tia non fuit data ad contrahendum nomine Monasterii, sed fuit pura permisso, ne Religiosus illicite contraheret. Eadem ratione non tenetur Monasterium solvere, si ipse Prælatus initit contractum, sed non nomine Monasterii, & de consensu Capituli; quia tunc se habet ut privatus, & contrahit nomine pro-prio: v. n. 1052.

1130 Quod si contractus cessit in utilitatem Monasterii, tenetur Monasterium solvere, ut in numer. 1124. Sed creditor probare debet contractum in utilitatem Monasterii cessisse. Habetur ex c. Quod quibusdam 4. de fidejusso-ribus: in verbis.

Ne quis Religiosus absque majoris partis Ca-pituli & Abbatis sui licentia pro aliquo fidejubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuam accipiat; ultra sumمام à Capitulo constitutam; alioquin non teneatur Conventus pro his aliquatenus respon-dere: nisi forte in utilitatem domus ipsius ma-nifeste constiterit redundasse.

1131 Ipse Religiosus delinquens licet resti-tuere non possit, potest tamen, & debet puniri, juxta illud: Qui non potest in bonis tuat in corpore.

1132 Denique dicta in toto hoc quæsito, non militant pro Religiosis Militaribus S. Jo. &c. isti enim (ut recte ait Tamb.) amplam retinent bonorum administrationem, adeoque per professionem non censentur cedere bo-nis, nec pro debitibus post professionem pro-prio nomine contractis, deobligari possunt à solutione.

PAUPERTAS MINORUM

1133 A ltissima dicitur, quia bonorum do-minio privat tam in particulari quam in communi. Eam profitentur Fratres Minores Observantes, Reformati, & Capuccini, ex Conc. Trid. sess. 25. de refor. c. 3.

1134 Sub hac paupertate fuit instituta Re-gula S. Clæræ: ait S. Pius V. per suum Motum proprium Circa Pastoralis, omnino voluit, Re-gulam S. Clæræ sine dicta paupertate in com-muni observari, ut sic Sacrarium Virginum ho-nestas & Claustra perfectius servetur; nam possidendo in communi, habent unde sus-tentur. Quam dispositionem pro cunctis Mo-nialibus edidit Greg. XIII. Constat. 13. Deo Sa-cris. Hinc Pelliz. de Mon. cap. 4. n. 1. addit, etiam Mohiales Capuccinas dicta concessione gaudere possidendi bona in communi, in modo ei renunciare non posse sine Papæ licentia, cum sit edita pro Monialium bono regimine, conser-vatione, & decore.

1135 Fratres igitur Minores non sunt capaces redditum, nec legatorum, quorum do-minium directum residet apud ipsos. Sunt ta-men capaces legatorum per modum eleemo-synæ, ut infra de legatis, & aliarum eleemo-synarum, quarum dominium, sicut & eorumdem fratrum Ecclesiarum; ac Monasteriorum residet penes Sedem Apostolicam, ac proinde instituntur Syndici, & Procuratores Aposto-lici; qui eas nomine S. Sedis recipiant, reti-neant, & in eorum usus & necessitates sub-mistrent, de eorumdem Superiorum prævio assensu, & consilio; ut inntuunt Summi Ponti-fices in Bullis, pro Syndicis Apostolicis edi-tis, apud Confessio[n]em.

1136 Unde ad Superiorem spectat, licen-tiam Religiosis concedere pro suis usibus.

1137 Quia in cap. 4. Regula hoc habetur præceptum, Præcipio firmiter fratibus univirsis, ut nulo modo denarios, vel pecuniam recipiant,

per se vel per interpositam personam. Plura alia ultra dominium bonorum in communi sunt pro-hibita, & inde explicanda.

1138 Et primò, quamvis circa alias res sit nobis prohibitum dominium, non usus, circa denarios est etiam prohibitus usus. Nicolaus III. Clem. V. & Innoc. XI. in Bulla Solici-tudo, de anno 1679. Adeoque non possunt ac-pe-

pecuniam recurre, si res, quibus indigent, valeant in propria specie reperire. Si tamen eas non valeant in propria specie, putà frumenti, vestis, libri, &c. reperi, tunc poterunt pro necessitatibus infirmorum, vietus, vestitus, & aliorum usum, ad pecuniam recurrere, quoniam *Necessitas non habet legem*: hinc stante necessitate equitare possumus, non obstante praecepto de non equitando. Imò sic etiam discurrit de praeceptis Ecclesiae: v. n. 1070. Quod est verum etiam de Religiosis particularibus, si Monasterium illis necessaria decenter non subministrat. Et ita practicatur, maximè in Civitatibus, ubi devoti denarios pro eleemosyna promptoshabent, minimè panem, librum, chartam, & similia, quibus Religiosus eget.

1139 Nomine pecuniae denarius intelligitur, sunt enim synonima, & ut terminus est alterius explicativus. Cyprianus Capuc. & Melphi, nam apud Calepinum *Pecunia* idem est ac *nummus*, & *denarius*. Unde in Clement. *Exivi*, plures per pecuniam denarius intelligitur.

1140 Secundò, prohibetur receptio denariorum, & licet non prohibeat expressè, & propriis verbis contrectatio, prohibetur virtualiter, quia licet possit dari receptio, quæ non sit contrectatio; non potest dari contrectatio, quæ non sit receptio; unde contrectatio est quasi species receptionis.

1141 Non prohibetur autem contrectatio, & receptio materialis denariorum, sed solum politica, & civilis, scilicet ad eos pro usibus exponendos, & permutandos; nam pecunia propriè dicta hujusmodi usum politicum & civilem formaliter importat, ut in numer. 907.

Hinc non est prohibitum, monetam curiositatis gratia tangere, è terra elevare, eam ad discernendam qualitatem auri pertractare, denarios amici pro custodia ratione alicujus periculi retinere, aut secum in itinere pro latronum periculo ducere, absque ullo usu, aut affectu: v. n. 1168. & 1052.

1142 Tertiò, prohibetur receptio denariorum per se, vel per interpositam personam.

Per se recipere, dicitur frater, quando per se absque alterius personæ interventu denarios recipiat in propriis usus convertendos, expendendos, donandos, &c. Pariter, si per se aliquem ex recentis actibus exerceat.

1143 *Per interpositam personam*, recipere dicitur frater, quando sua auctoritate aliam personam substituit, quæ nomine suo denarios recipiat, aut aliquem ex dictis actibus exerceat.

1144 Utroque modo denariorum receptio prohibetur, minimè si fiat per Syndicum Apostolicum, aut per amicos spirituales: v. n. 1138.

1145 *Syndicus Apostolicus*, est Procurator, qui nomine S. Sedis recipit dominium omnium, tam immobilium, putà Ecclesiarum, Monasteriorum, hortorum, quæm mobilium, & eleemosynarum, quibus ipsi fratres utuntur; & nomine S. Sedis, ad fratum requisitionem, & assensum, ut disponit expressè Paulus IV. in Bulla ex Clement. anno 1555. emit, vendit, & alias actus civiles exercet, qui ad fratum necessitates, & utilitates spectant; ita ut earum rerum dominium immediate apud Sanctam Sedem resideat, concessio fratribus solo usu facti.

1146 Ubi nota, quod Summus Pontifex dominium in se suscipit eleemosynarum, quæ à fidelibus fratribus elargiuntur. Insuper rerum immobilium, & mobilium, qui iuis usibus inserviant, nempè Ecclesiarum, Monasteriorum, hortorum, vestium, vasorum sacrorum, &c. minimè suscipit in se dominium reddituum. Ita Summi Pontifices relati n. 1138, maximè Nicol. III. in Decretali. Unde Syndicus Apostolicus pro redditibus non est Procurator S. Sedis, quia facultas Procuratoris non se extendit ultra facultatem à substituente concessam; sed esset interposta persona, quia recipieret, & ministraret auctoritate, & nomine fratum: v. n. 1189.

1147 *Amicus spiritualis*, est persona tertia, quæ denarios ab aliquo fratum devoto sibi datas recipit, seu retinet expendendas ad usus fratum nomine dantis. Quod ita contingit. Volens devotus, aut propinquus frates juvare, confignat quamdam sumمام pecunia Petrus, ut eam nomine suo retineat, expendendas pariter nomine suo pro fratum necessitatibus, & ad eorumdem requisitionem. Et tunc Petrus dicitur amicus spiritualis, & hoc pacto pro suis decentibus necessitatibus licitus est fratribus denarios recipere; quia dominium usque ad illius summa consumptionem semper residet penes dantis; Petrus, qui recipit, retinet, expendit, &c. totum agit nomine, & auctoritate dantis: Religiosus vero præcisè habet usum facti, qui est illi licitus.

Amicus spiritualis nominari, & designari debet ab ipso dante, ob rationem de n. 1157. minimè à fratre; nisi dans fratri injungeret, ut nominet personam, quæ illi videtur aptior. Imò fratres posset danti personam aptam humiliter proponere, illi liberam designationem relinquendo, quia haec est pura ostensio, non designation, nec nominatio.

1148 Licitè igitur fratres possunt pro de-

cen-

centibus necessitatibus denarios recipere, retinere, expendere, &c. per Syndicum Apostolicum, aut amicum spiritualem; quia tunc non dicuntur recipere per se, vel per interpositam personam; quod à Regula prohibetur.

Syndicus facultatem habet plures Procuratores substituendi, ut opus fuerit.

Religiosus, & valde laudandus est usus illorum fratum quæstorum, qui per Civitates quæstundo puerum secum ducunt, ut à fidelibus pro eleemosyna denarios elargiri voluntibus, puer ipse recipiat, & Procuratori consignet, quia hic dicitur bajulus Procuratoris, & ejus nomine, & auctoritate recipit: v. n. 1168. & 1172.

Q U A E R E S I.

1149 *An Frater Minor subditus possit pro suis necessitatibus ad denarios recurrere?*

R Epondeo. In Monasteriis, ubi servatur vita communis à Trid. præscripta, & insuper Monasterium singulorum fratum necessitatibus providet, non potest ad denarios recurrere, constat ex ipso cap. 4. Regulæ, ubi in casibus necessitatis recurrendi ad denarios, tales facultatem S. Pater dat Ministris, & Custodibus, alios excludendo, his verbis: *Tamen pro necessitatibus infirmorum, & aliis fratribus induendis, per amicos spirituales, Ministri tantum, & custodes sollicitam curam gerant*.

At non ideo, si possunt, debent fratres esse segnes, & pigri; sed debent nomine, & auctoritate Ministrorum, omnem diligentiam adhibere ad eleemosynas reperiendas, eas cum ceteris Monasteriis eleemosynis apud Procuratorem existentibus incorporando, ut ex illis Minister ejusdem necessitatibus providere possit; nam hoc concedit Nicol. III. in sua Decretali his verbis: *Concedimus, quod ipsi Ministri, & Custodes, possint per alios hujus cura sollicitudinem exercere*: v. n. 1055. & 1093.

1150 In Monasteriis vero, ubi non servatur vita communis à Trid. præscripta, & Monasterium non providet singulorum fratum necessitatibus, recurrent respectivè dicta de Monasteriis aliarum Religionum.

Dixi, respectivè, quia sunt observandæ septem modificationes sequentes.

1151 Prima est, ut recursus fiat pro suis necessitatibus juxta decentiam, minimè pro superfluis usibus. Potest etiam frater pro alterius fratri necessitatibus talis aptitudinem habentis recurrente: Et hic erit charitatis, & meritorius actus.

1152 Secunda, ut necessitas sit præfens,

aut imminens. Præfens dicitur, quando est actualis. Imminens dicitur, quando non est actualis, sed proximè futura. Unde non sufficit necessitas remotè futura, aut possibilis, putà ob iter, aut infinitatem, quæ ei potest contingere.

1153 Tertia, ut necessitati non possit commodè provideri querendo rem in propria specie.

1154 Quarta, ut apud Procuratorem, aut amicum spiritualem non sint alii denarii, quibus possit necessitatibus providere.

1155 Quinta, ut talium eleemosynarum pecuniarum obtentarum receptio, retentio, expensio, &c. fiat per Procuratorem nomine S. Sedis, aut per amicum spiritualem nomine dantis, vel per ipsum dantem; Alias diceretur recipere per se, vel per interpositam personam.

Amicus spiritualis pro hujusmodi usibus potest ut bajulo, sicut & Procurator: v. num. 1148.

Necessitas autem præfens, aut futura (ait Nicol. III. in sua Decretali, *Exitit, qui seminat in 6.*) potest esse duplicitis generis, una, quæ brevi tempore expediri valet: Et pro hac potest frater uti dante, aut persona ab eo substituta, imò & alia persona ab ipso primo substatu subrogata.

Alia, quæ tractum temporis postulat, ita ut pecunia depositata sit ad plura loca per ventura, & transitura per manus multorum, quorum impossibile est ipsum dantem, aut ipsum substitutum habere notitiam: Ut in emptione lanæ, librorum, &c. in loco distanti. Tunc Nic. III. cit. ultra prædictorum modum pro omnimoda Regulæ, & Professorum puritate, alium facillimum modum assignat: Videlicet; ut frater ab ipso dante, aut ejus Nuncio, seu primo depositario subrogare valente, licentiam petat novos depositarios suo nomine substituendi, seu subrogandi, prout opus requiret. Ut per quarumcumque manus (sunt verba Decretalis) pecunia, seu eleemosyna ipsa tractetur, sive personas ab eodem, vel à fratribus nominatas: totum suo consensu, voluntate, ac auctoritate procedat. Quo assensu suum probante predillis, securè fratres reempta, vel acquisita de illa pecunia, per quemcumque, juxta modum annoratum superiorius, uti possint.

1153 Prima est, ut recursus fiat pro suis necessitatibus juxta decentiam, minimè pro superfluis usibus. Hoc pacto, quoties erunt novi depositarii assignandi, semper fieri debet nomine, & auctoritate dantis, aut primi depositarii.

Quod si per oblivionem frater hanc licentiam non postulaverit, posset novos depositarios instituere ex præsumpta licentia dantis, si expressa haberi non possit, quæ quidem

dem satis rationabiliter præsumitur, nam ex voluntate dantis, qui juvare fratres intendit, ac proinde modis omnibus, quibus licet posunt juvamen percipere, quam ex voluntate ejusdem Summi Pontificis, qui volens fratribus providere, tam super necessitatibus, quam super puritate observantia Regulae, tam benignos tradidit modos.

Idem est respectivè dicendum de Syndico Apostolico in ordine ad novos Procuratores substitutos.

1156 Sexta, ut totum fiat de licentia expressa aut tacita sui Superioris laicalis, cui incumbit onus providendi, aut Superioris majoris; qua quidem rationabiliter ferè præsumitur, si Superior providere non possit.

1157 Septima, ut frater nullam auctoratem ostendat suprà pecuniam apud Procuratorem aut amicum spiritualem depositatam: nec in usibus auctorative se gerat, ne ostendat se dominum, sed suppliciter. Unde non potest exposcere ab illis computos civiles expensarum; potest tamen illos videre, & memoriam scriptam apud se retinere, solum ad sciendum, quanta pecunia apud ipsum remaneat, ut suos usus discretione temperet. Quod si reperiat infidelem, non potest eum in iudicio convenire; hoc tamen potest facere ipse dans, quia est dominus. Item si ille eleemosynam in capsa retineat, non potest frater, etiam Superior, clavem tenere.

1158 Recensitæ septem modificationes sunt præscriptæ in Decretalibus Nicolai III. & Clem. V. ac in Declarationibus Martini IV. & V. & non obligant in conscientia, ita ut transgressio sit contra quartum præceptum Regulae, nisi ille, ex quarum defectu sequitur, quod frater aliquod habeat dominum, aut usum pecunie per se, vel per interpositam personam. Corduba q. 11. Ratio est, quia mens dictorum Pontificum non fuit fratres novis præceptis gravare, sed modos congruos dare ad fratum necessitates sublevandas, absque Regula transgressione.

1159 Ex quo duo sequuntur. 1. Quod ha modificationes non solum sint datae pro fratribus particularibus ad peculiares suas necessitates, sed etiam pro Superioribus, ad fratum necessitatibus providendum. 2. Quod si frater posset alium modum magis congruum reperire, qui præceptum Regula salvaret, non teneretur recensitis uti. Verum quia id non est ita facile, non est a recensitis modificationibus recedendum: v. n. 1155.

COROLLARIUM PERUTILE,

1160 Et valde notandum ad providendum necessitatibus, cum observantia Regule.

Quia ex secunda modificatione: den. 1152. necessitas pro recursu ad peccuniam debet esse præsens, aut imminens, seu proximè futura, clare sequitur, quod non possit frater apud Procuratorem Apostolicum diu, & pro necessitatibus remotis, aut possibilibus, apud ipsum pecunias à fidelibus, aut proprio labore, ac industria obtentas, retinere pro suis usibus.

Adeoque, ut paupertas à S. Francisco præcepta, dura pluribus non videatur, sed dulcis reddatur, duos hic modo modos, quibus uti

poterunt fratres, desumptos ex Decretalibus Nicol. III. & Clem. V. ac ex aliis Martini IV. & V. & Pauli IV. Declarationibus à Religione acceptatis, & novissimè ab Innoc. XI. confirmatis: ut in n. 1188.

1161 Primus modus purior, & perfectior est, quod frater eleemosynam modo licto acquisitam confignet Procuratori Apostolico, ut incorporetur cum ceteris Monasterii eleemosynis, ita ut Superior ex communis massa possit faciliter ejus honestis usibus prævidere: quod licet imò religiosissime agit. 1. Quia se conformat Decr. Trident. relato n. 1055.

2. Quia Monasterio non deficiunt necessitates imminentes, imò actuales. 3. Quia quando à Superiori pro suis honestis necessitatibus etiam post diuturnum tempus prævidetur, non prævidetur de eleemosynis illis, quas tradidit, sed de eleemosynis actualibus Monasterii; & hoc non quia sua eleemosyna supponuntur consumptæ, (ut quidem pro certo supponitur) sed quia per incorporationem cum eleemosynis Monasterii, factæ sunt eleemosynæ Monasterii, de quibus Superior tenetur ipsi, ut potè suo subdito, prævidere, quando contingit necessitas.

1162 Et quia in præsenti loquimur de Monasterio, quod ob nimiam paupertatem non potest singulis subditis necessaria ad honestos usus subministrare, Superior monetur, ut utatur discretione, & prudentia, ut quoties Religiosus ille, qui suo labore, & industria eleemosynas acquisivit, & cum ceteris Monasterii eleemosynis in manu Procuratoris incorporavit, ad eum pro suis honestis usibus recursum habuerit, non deficiat ei prævidere: v. num. 1043. 1080. & 1097.

1163 Secundus modus dulcior datur in Decretalibus Nicol. III. & Clem. V. & est; Si dans summarie pecunia deponat in manibus alicuius tertii, ut eas nomine suo retineat ex-

pen-

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

pendendas ad usus alicuius fratri sibi chari, aut propinqui, dominio apud se semper retento, tunc licet poterit frater ad ipsum depositarium, seu amicum spiritualem recurrere, quoties ei contingat necessitas; sequitur ex dictis num. 147.

At id est omnino attendendum, quod ipse frater non potest ad dantem pro pecunia recurrere, nec curare, ut dans illam in manibus alicuius tertii deponat pro necessitate remota, aut possibili, ut dictum est n. 1152.

1164 Hi duo modi in hoc differunt, quod in primo, si moriatur Religiosus, pecunia Procuratori tradita, si extet, pro Monasterio remanet, tam si fuit incorporata, quam si secus, quia residet penes dominum Summi Pontificis, pro Religiosorum necessitatibus. In secundo, si moriatur Religiosus, pecunia depositario tradita non spectat ad Monasterium, sed reddit ad ipsum dantem, quia sic ejus dominium à se non abdicavit, sed semper retinuit, ita ut etiam Religioso vivente, eoque inconsulto, semper poterat summan illam pecunia de manibus depositarii sibi reassumere.

Quod si ipse dans moriatur ante consumptiōnem pecunie, Nicol. III. in Decretali cit. n. 1155. disponit his verbis.

"In eo verò casu, quando antequām ipsa pecunia in licitum rei habendæ vel utendæ commercium sit conversa, concedenter pecuniam mori contigerit: si concedens in concedendo dixerit, vel expresserit, quod persona deputata pecuniam ipsam in necessarium usum fratrum spenderet, quicquid de ipso concedente vivendo, vel moriendo contigerit: sive concedens hujusmodi hæredem reliquerit, sive non; possint fratres ad personam deputatam, non obstante concedentis morte, vel hæredis contradictione, pro illa pecunia expendenda recurrere, sicut poterant ad ipsum dominum concedentem.

Cujus justæ dispositionis ratio potest esse; quia dum dans pecuniam expresse non revocavit, præsumitur velle continuare eleemosynam fratri, juxta illud: Qui potest facere eleemosynam vivus, potest facere eleemosynam moriens. Et quia depositus, ut illum juvaret.

1165 Hoc tamen est notandum, quod si dans, volens necessitatibus fratri, aut etiam Monasterii succurrere, pecuniam ad hunc effectum det Procuratori Apostolico: tunc ejus dominium suscipit Papa, & pro Monasterio remanet. Nisi exprimat, velle dominium pecunie usque ad ejusdem consumptionem apud se retinere: in quo casu persona illa, quae Procurator Apostolicus, respectu ad di-

cum pecuniam, non se habet ut Procurator Apostolicus, sed ut amicus spiritualis; quia non eam retinet nomine Papæ, sed nomine dantis.

COROLLARIA ALIA.

1166 PRIMUM. Non possunt fratres per se ipsos recipere, custodire, retinere, aut expendere eleemosynas pecuniarias, quæ in ipsis Conventibus, & Sacristiis ad illos perveniunt pro Missis, funeralibus, alisque causis honestis, quia esset per se recipere; sed ad hos effectus tenere debent personam secularis,

qua sit substitutus, aut bajulus Procuratoris; & ita video practicari. Qui substitutus potest esse Tertiarius aliquis, quia hic à Regula non prohibetur, nec illa ligatur: Hoc tamen non est practicandum ob secularium scandalum, & ob periculum, ne evadat interpositam personam; nam faciliter posset Superior cum eo auctorative tractare: v. n. 1157. Quod si uterentur Tertiario induito more Hispano, nempe habitu brevi usque ad genu, tibiali, & calceamentis, nullum esset periculum scandali: v. n. 1168. & 1178.

1167 SECUNDUM. Possunt fratres eleemosynas à benefactoribus pro Missis, suffragiis, &c. relietas ab hæredibus, petere per nodum eleemosynæ, minimè via civilis Judicij. Illis autem recusantibus, possunt id manifestare Sindicis, qui nomine Papæ possunt contra hæredes in iudicio agere, ut disponunt Summi Pontifices in Bullis Syndicatus, maximè Paulus IV. in Bulla ex Clementin. ann. 1552. Imò ex jure, id potest quilibet de populo agere nomine testatorum, ut eorum voluntates quoad Legata pia pro suis animabus relicta adimplantur: Id tamen debet sine strepitū fieri, ne ratione scandali plus sit amisio, quam lucrum: v. n. 1192.

1168 Quod si hæredes eleemosynaliter à fratribus requisiti voluntariè solvant eleemosynas à testatoribus relietas, debet illas recipere substitutus, aut persona secularis, vel Tertiarius, ut ad Procuratorem deferat.

1169 TERTIUM. Tenere in Sacristiis, aut Ecclesiis capsulas, loculos, & similia exposita pro eleemosynis pecuniariis auctoritate propria, est denarios per interpositam personam recipere.

Non sic, si teneantur auctoritate Syndici, hoc tamen fieri non potest, quia prohibitum est jussu Urb. VIII. per nostras Constitutiones de ann. 1628. etiam si clavem Syndicus teneat, his verbis.

"Capsæ, vel trunci ad recipiendas eleemosynas

„ synas pecuniarias, etiam pro Missis oblatis „ non solum ab Ecclesia, sed etiam à Sacristia, „ & à quacumque parte, quæ sit intra clausu- „ ram Conventus, omnino prohibentur, sub „ poena inobedientiæ, & excommunicationis „ majoris: Guardianus, qui contrarium per- „ miserit, privetur officio suo: v. n. 1166.

1170 Quartum: Fratres itinerantes, maxi- „ mè per longum iter ad comitia generalia, aut „ aliò ob justam, & honestam causam, quia „ regulariter religiosa, & decenti commodita- „ te indigent in conservatione propriæ perso- „ nae, quam habere non valent sine recursu ad „ denarios: ut possunt seculari, aut Tertiario, „ quem tecum ducant substitutum à Syndico, „ auctoritate cuius recipiat, retineat, & expen- „ dat: v. n. 1155.

1171 Quintum. Est Statutum antiquum, „ quod refertur in speculo Minorum, tr. 3. fol. „ 200. ut sequitur.

„ Si contingat, aliquem fratrem transferri „ de una Provincia ad aliam ad morandum, „ libros sibi concessos ad usum possit habe- „ res post mortem verò suam omnes libri „ quo tempore suæ translationis habuit, vel „ postmodum commutati, ad Provinciam il- „ lam, à qua translatus fuit, integrè rever- „ tantur. Idem judicium de translata ele- „ mosyna habeatur; & ad hoc fideliter fa- „ ciendum, ministri firmiter, in quorum Pro- „ vincialis decesserunt, teneantur. Et ut hoc „ melius observetur, fratres, qui transferun- „ tur, relinquant in scripto nomina librorum „ valentium ultra quartam partem marchæ „ argenti, & eleemosynæ quantitatem mini- „ stris illis, de quorum administrationibus „ transferuntur.

Q U A E R E S . II.

1172 An Frater Minor possit licetè pecuniam „ expendendam tangere lino, aut charta involu- „ tam?

V Idetur licere, quia id est mediætè tan- „ gere, & cùm sumus in odiosis, præceptum „ est restringendum ad contactum immediatum: „ Hinc quævis prohibitum sit laico, vasa sa- „ cra tangere, potest medio velo, aut alio.

1173 Respondeo, non licere. Longus cap. „ 4. contr. 13. sett. 1. num. 8. quia talis conta- „ ctus pecuniae charta involuta, licet sit media- „ tus, est verus contactus physicus, & civili- „ s. Physicus, ut dicimus de contactu pate- „ nae velo cooperat ab eo, qui Ordinem assu- „ mit, facto in tom. 3. n. 136. Est civilis, quia „ ad expendendum, adquæ est receptione à S. P. „ prohibita, ut in num. 1141.

Tum quia alias liceret pecuniam in bursa, „ aut in cella recipere, imò retinere.

1174 Ad paritatem disparitas est; quia con- „ tactus vasis sacri laico prohibetur ob rever- „ tentiam, quæ salvatur per contactum media- „ tum. Finis autem receptionis pecuniae est ad „ vitandum omnem usum civilem pecuniae, ut „ constat ex n. 1138. qui finis non salvatur in „ recensito contactu mediatu.

1175 Talis autem contactus mediatus, so- „ lùm potest à peccato excusari in casu necessi- „ tatis: Donat. tom. 3. tr. 15. q. 49. quando scilicet urgeret necessitas fratris; eique non sup- „ peteret aliis modis recipiendi; videlicet per „ substitutum, Dantem, Depositarium, aut Nun- „ cium: lex namque ex sape dictis non compre- „ hendit casus necessitatis, juxta illud, *Necessitas non habet legem*: v. n. 1138.

1176 In tali quidem casu necessitatis, uti- „ que consultum esset fratri, pecuniam char- „ ta involutam recipere; nam simplices, hac „ cautela adhibita, ferè scandalizari non sol- „ lent. Insuper poterit tunc frater, maximè „ apud viros doctos, & notitiam nostræ pro- „ fessionis habentes, necessitatem actionis hu- „ militer aperire.

1177 Si aliquando casus contingat, quod vir prudens ad Monasterium, aut Ecclesiam nostram accedens sumam eleemosynæ elar- „ giretur: Si Monasterium necessitatibus preme- „ retur, nulla reperiatur persona apta, nec Tertiarius, qui reciperet; vir ille non posset „ commode eam ad Procuratorem mittere, aut „ prudenter non judicaretur capax talis consilii, „ sed quod potius illam tædio afficerent, & ab eleemosynis impiderent; tunc si fratres cura- „ rent, ut ille eleemosynam in aliquo loco op- „ portuno reponeret, usque ad adventum Nunci- „ ii, aut Bajuli, qui illam ad Procuratorem trans- „ ferret, dictum virum de hoc monendo, „ peccati non condemnarem, quia sumus in re- „ censito casu necessitatis.

Pro qua re, Melph. in commem. ad Const. „ c. 2. stat. 2. in fine ait:

Respondeo quintò, in necessitatibus arti- „ culo possumus denarios petere, & acci- „ re, ac expendere, puta si Missionarius „ apud infideles reperiatur, nec alia via su- „ perficit pro victu, &c. jus enim naturale „ prævalet positivo. Cujusmodi Sanctissimus „ D. N. Urbanus VIII. declaravit pro locis „ Terræ Sanctæ, ubi fideles administrari, & „ Syndici non reperiuntur, & necesse est, „ ob majus bonum, & ad majorem Dei glo- „ riam, & Ecclesiæ utilitatem, loca illa in „ Religione Catholica conservare. Ita etiam „ si Summus Pontifex instituere Fratrem suum ele-

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

„ eleemosynarium, non peccat, pecunias „ erogando, &c.

1178 Dixi: *Si aliquando*; hi namque casus debent esse rari, & non per habitum practi- „ cari, ut dictum est in n. 1166.

1179 Hinc omnino quæstores abstinere de- „ bent à recipiendis eleemosynis pecuniaris intra peram; quia quamvis talis receptio videatur posse à peccato contra paupertatem, & præ- „ ceptum de non recipiendis per se pecuniis, ex- „ cusari, in quantum non videtur in quæstore re- „ ceptio civilis ad expendendum, sed translatio pecuniae de uno in aliud locum, nempè ad Pro- „ curatorem; non potest à peccato scandali, & „ damni, quod Monasterio assert, excusari, per „ huicmodi namque pecuniarum contrectatio- „ nes, sic scandalizari, & admirari solet secu- „ lum, ut ab eleemosynis se abstineat, in gra- „ viissimam communitatis, & Regularis Obser- „ vantia perniciem: v. n. 1148. Adde; in hujus- „ modi casibus, in quibus pecunia transfertur ad Procuratorem, adest contactus, & recep- „ tio civilis moralis, ad expendendum me- „ diatè pro fratum usibus, Melphi cit. Resp. 4. ~

Q U A E R E S . III.

1180 *Quomodo Frater expropriari debeat?* Respondeo, hunc esse modum. Pecunia, „ quam frater habere supponitur, pluribus modis potest se habere.

Primo. Si fuit ei data absolute, seu uti Religioso, est deponenda in manus Syndici nomine Ecclesiæ pro necessitatibus Provinciæ, aut Monasterii. Si verò dans apud se voluit ejus dominium retinere, est danti restituenda, vel de ejus licenzia est Syndico tradenda pro Monasterio, aut Provincia.

1181 Secundo. Si talis pecunia sit de eleemo- „ synis alicuius Conventus, est Syndico illius Conventus, aut Provincia tradenda, pro di- „ cto Conventu, ejus Superiori locali monito.

1182 Tertio. Si pecunia fuit accepta sub aliquo onere, v. gr. Missarum, &c. tunc debet pecuniam consignare, & onus manifestare Su- „ periori. Melius autem est, si ipse euret im- „ mediatè oneri satisfacere, & non committatur aliorum spei; nam onus satisfaciendi ju- „ stitiae obligat ex jure naturæ.

Quod si pecunia reperiatur conversa in em- „ ptionem alicuius rei, quæ extat, puta libro- „ rum, tunc tenetur satisfacere eam, v. g. li- „ bros creditori tradendo, si fieri possit; vel „ eam vendere curando, & satisfaciendo in quan- „ tum potest per pretium. Idem tenetur facere Superior, si post fratris mortem, tale onus ei constet & res extet.

Qua expropriatione peracta, Religiosus haud amplius retinere debet affectum, aut curam circa pecuniam illam.

1183 Et si expropriatio fiat in articulo mor- „ tis, omnino Confessarius, vel Superior curet ut pecunia, & res superflua, super quibus facta est expropriatio, removeatur è cel- la Religiosi ante mortem; quod curabit cha- „ ritativè, solando fratrem, ut in Dei miseri- „ cordiam speret. Quod si supervivat, expro- „ priationis factæ eum minimè poeniteat, nec ad vomitum redeat.

Congregatio Generalis de anno 1679. præ- „ cipit, ut distributio supellestilium, & rerum „ à fratribus reliatarum, fiat à Provinciali, mo- „ do sequenti.

Si frater defunctus fuerit in Infirmitaria, ei „ dem applicentur omnes parti linei, seu ex „ tela confecti; si autem extra Infirmitariam mor- „ tuus sit, applicentur communitatì Conven- „ tu, ubi defunctus de familia morabatur. „ Cui etiam communitatì consignabuntur om- „ nia lanea vestimenta. Libri in ejusdem Con- „ ventus Bibliotheca reponentur, & si forte „ aliquid pecuniae reperiatur, Provincialis fa- „ cit eam deponi apud Syndicum Apostoli- „ cum Provinciæ, pro necessariis sumptibus. „ communib[us]que Provinciæ indigentiis, sum- „ pto à Guardiano, & Discretis Conventus „ testimonio de quantitate, ut suo tempore „ rationem de illa tribuere possit. Et idem „ observetur, si aliquid aliud considerabilis „ pretii inveniatur. Pictura, si forte sint, in „ Sacristia collocentur. Res autem minoris „ momenti inter Fratres ejusdem Conventus „ de consilio Guardiani dividantur.

1184 Frater autem proprietarius seu pecu- „ niæ retinens, absolví non potest, nisi priùs exproprietur, aut firmiter, & cum morali certitudine id Confessario proponat; unde Con- „ fessarius se debet cum eo gerere, sicut cum concubinario.

Caveant ergo fratres, & in mente habeant verba S. P. Francisci, quod si *Magna promi- „ simus, majora missa sunt nobis: vide num- „ 1097.*

LEGATA FRATRUM MINORUM

1185 *Sunt justa, & licita, à testatore reser- „ ta sub hac forma: Instiuto mihi hare- „ dem animam meam, ita quod executores testamen- „ taris teneant bona relata vendere, & pecuniam in emendo panem, vinum, & alia necessaria in eleemosynam Fratribus Minoribus hujus Civitatis insumere. Et tunc testamentarii ad tales eleemo- „ synam*